

Vjenceslav Čižek

Rodjen je u Đenovićima, u Boki Kotorskoj 28. veljače 1929. U Crnoj Gori je stekao osnovno i srednje obrazovanje. U Podgorici je uređivao list Omladinski pokret te osnovao Klub mladih pisaca. Iz Crne Gore je protjeran jer je odbio objaviti neke članke po nalogu Centralnog komiteta. Jugoslavenske komunističke vlasti osudile su ga na pet godina robije, koju je izdržavao u Srijemskoj Mitrovici.

Nakon toga odlazi u Sarajevo gdje je završio Filozofski fakultet, nakon čega je 1972. godine emigrirao u Njemačku. U studenom 1977. jugoslavenski su ga agenti silom oteli i odveli u Jugoslaviju. Godinu dana kasnije bio je osuđen na dvanaest godina tamnice. Amnesty International proglasila ga je zatvorenikom savjesti. Za ovoga mučeničkog tamnovanja gotovo je potpuno oslijepio. Na zahtjev njemačke vlade pušten je na slobodu u srpnju 1988., a u studenom iste godine stigao je u Frankfurt, u svoju drugu emigraciju.

Po dolasku u Njemačku Čižek objavljuje zbirke pjesama Krvopisi predsvanuća 1989. godine i Bosonoga prašina 1994. godine. Satirične listiće pod nazivom Ljekovito trnje piše 2000. godine. Poslije njegove smrti izlaze zapisi iz tamnice pod nazivom " U raljama zloduha". Iz zeničkog zatvora Čižek je izišao slijep, a u pisanju mu je pomagala supruga koja je zapisivala ono što bi joj on diktirao. Tako su ostala sačuvana njegova djela. Objavio je knjige lirike Krvopisi predsvanuća, Bosonoga prašina i Ljekovito trnje. Nakon duge i teške bolesti umire u Dortmundu 25. studenoga 2000. godine. Pokopan je u Sinju, 1. prosinca 2000. godine.

LAGO DI COMO

Sama bješe pjesma, bez mača i štita,
na četiri mlada državna bandita.

Jezero je zriilo prizor satanida,
bjesnilo terora, mrlju moga skalpa,
i potonju bistru kap očinjeg vida,
te jesenske noći podno snježnih Alpa.

Sama bješe pjesma, bez štita i mača,
od zloumne sile svojom žrtvom jača.

BEZAKONJE

Slijep, svezan, između dvojice
razbojnika crvenog podzemlja,
pršti tanka kora poledice.

Gluha ura vrhbosanske šume
po nauku azijatskog Kremlja
strojnice su uperena u me.

Uskvasalo moje srce malo
nedužna bi htjelo obraniti
ko obalu napjenjeno žalo.

Zbogom Dome, sa zadnje postaje
vitez nije, nije teško biti
kad ti ništa drugo ne ostaje.

MATIČNI BROJ 6146

Dok svoju kob s dlana zvjezdanoga sričeš
ponižen do omče u smetlištu tlake
i pepeo smrtni žarnim čelom tičeš,

u psovačkom stroju što nikamo vodi
sa uzničkim žigom sred balkanske mlake,
gdje se zakonito samo zloduh plodi,

sav isparan ljuto bespućima zlobe
avetinjske vlasti, ja užižem tebi
voštanicu časti, Vjenceslave, robe!

TRIDESETOSMA RUPETINA PAKLA

Već deseto ljeto napipavam kute
stjeničave tmice kazamata,
ZLOKOVCII su zakovali vrata
a brabonjci ljudski zakrčili pute.

Što sam? Zrno svjetla u čeljusti mraka,
Čamom trešti, šutnjom odjekuje,
Nit me prima niti odbacuje,
živa moja raka – uspravna koraka.

SAMNICA

Blažena si skladbo tišine što na me
sad mekano kaplješ iz nebeske fuge,
uz odar mi straže pukovnije tame
u pustinji mnoštva Gospodar i sluge.

BOŽIĆ U ZENICI

Preko siva zida i bodljave žice
bruj polnoćne mise k meni dotreperi
u smrad i gnusobu željezne stupice,
nijem sužanj rida, hrču proleterii.

Umukle su psovke iz smotuljka mesa,
tek poneka krnja iz sna im izleti.
To golaći hine juriš na nebesa,
dok po kalu plaze sebi oduzeti.

U mračaju ovom skupne paranoje,
s obje strane zida, preko mnogih žica,
sutra će za Sinom, u jaslicam što je,
razaslana biti javna tjeralica.

ZADAVLJENI STIHOVI

Trovotokom zadračenim kotrlja se,
uprljano lice dana put bezdana.

Rub obzora moga resi naplavina
nerođenih mrtvih ptica-uzletnica.

Modrine se one neće nagledati
a začete bjehu za to – ne za blato.

PREDSVANUĆE

Pustohodno kročim po skorjeloj česti
polstoljetne suše i sablasna mraza,
zelena me usud otrovom pričesti,
škrgutom dočeka nebitkova staza.

Sve oteše podlo, samo dušu nisu,
zmijopleti hadskih sjena rešetaka,
sve uzeše zemno, a mi smo na visu,
sloboda je mene htjela za ortaka.

Suputnici iz utrobe jedan – drugi siđe s uma
na palubu trošnu individuuma

oko kupe ambre iz mog vinograda
što ga prkos mladi – ogrijava nada.

Dok nevera crna i crvena drma,
oceani mutni a plovidba strma,

obgrljeni lišćem oba ponapiti:
jedan pjevat hoće, - drugi pjesma biti.

SIN I MATI

Domovino moja trnova krunidbo,
sveto slovo glagoljskog Misala,
oku mome Ti bi svjetlost dala
da i Tvoju zlotvor nije tmicom izbo.